

Tämä sivu on konekäännetty [Linkki]. Konekäännökset voivat sisältää virheitä, jotka saattavat heikentää selkeyttä ja tarkkuutta. Oikeusasiamies ei vastaa mahdollisista epäjohtonumukaisuuksista. Tietojen luotettavuus ja oikeusvarmuus varmistuvat lukemalla edellä linkitetty lähdekielinen versio (englanti). Lisätietoja on [kieli- ja käännöskäytännöissämme](#) [Linkki].

Päätös asiassa 805/2018/MIG, joka koskee Euroopan investointipankin kieltäytymistä myöntämästä yleistä tutustumisoikeutta Volkswagen-konsernille myönnettyyn lainaan liittyviin asiakirjoihin

Päätös

Kanteluasia 805/2018/MIG - **Tutkittavaksi otetut kantelut**, pvm 08/05/2018 - **Suositus** 29/03/2019 - **Päätökset**, pvm 28/11/2019 - **Toimielin**, jota kantelu koskee Euroopan investointipankki (Hallinnollinen epäkohta) |

Asia koski Euroopan investointipankin (EIP) kieltäytymistä myöntämästä yleistä tutustumisoikeutta Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) kertomukseen ja hallinnolliseen suositukseen sekä liittyviin asiakirjoihin. Asiakirjat liittyivät 400 miljoonan euron julkisista varoista myönnettyyn lainaan, jonka EIP oli myöntänyt Volkswagen-autoyhtiölle ja jonka kyseinen yhtiö oli käyttänyt petollisella tavalla.

Oikeusasiamies katsoi, että EIP:n kieltäytyminen myöntämästä yleistä tutustumisoikeutta OLAFin kertomukseen ja suositukseen kokonaisuudessaan muodostaa hallinnollisen epäkohdan. Hän katsoi, että olisi erittäin tärkeän yleisen edun mukaista julkistaa asianmukaisesti peitetyt versiot asiakirjoista, ja esitti sen perusteella suosituksen. EIP ei kuitenkaan hyväksynyt oikeusasiamiehen suositusta.

Näin ollen oikeusasiamies päätti tutkimuksen ja toisti havaintonsa.

Kantelun tausta

1. Vuonna 2009 Euroopan investointipankki (EIP) myönsi Volkswagenille lainan rahoittaakseen tutkimus- ja kehityshanketta, jonka tavoitteena on vähentää saastuttavia autojen päästöjä. Laina maksettiin kokonaisuudessaan takaisin. Esitettiin huoli siitä, että Volkswagen oli käyttänyt lainaa kehittääkseen ”defeat-laitteen”, josta saatiin harhaanjohtavia tuloksia päästötesteistä. Euroopan

petostentorjuntavirasto (OLAF) aloitti marraskuussa 2015 tutkimuksen, joka koski Volkswagenin väitettyä EIP:n lainojen väärinkäyttöä. Tutkimus saatiin päätökseen vuonna 2017, ja OLAF lähetti loppuraporttinsa ja suosituksensa EIP:lle.

2. Tammikuussa 2018 kantelija – tutkiva toimittaja – pyysi EIP:ltä yleisön tutustumista OLAFin kertomukseen ja suositukseen sekä sisäisiin asiakirjoihin, jotka liittyvät OLAFin tutkimuksen tuloksiin liittyviin EIP:n jatkotoimiin [1] .

3. Koska EIP kieltäytyi luovuttamasta pyydettyjä asiakirjoja, kantelija kääntyi Euroopan oikeusasiamiehen puoleen huhtikuussa 2018.

4. Oikeusasiamies tiedusteli kantelijan kantaa, jonka mukaan EIP oli väärässä kieltäytyessään julkisuudesta. Hän arvioi kantelijan ja EIP:n toimittamat tiedot ja tarkasti pyydetty asiakirjat.

Oikeusasiamiehen ehdotus ratkaisuksi

5. Oikeusasiamies oli yhtä mieltä siitä, että riidanalaisten sisäisten asiakirjojen julkistaminen voisi haitata EIP:n jatkotoimia sen jatkuessa.

6. Oikeusasiamies ei kuitenkaan ollut vakuuttunut EIP:n kertomuksesta ja suosituksesta esittämistä väitteistä. Vaikka yleistä olettamusta tietojen ilmaisemisen estämisestä sovelletaan OLAFin kertomuksiin, joita EU:n toimielin tai kansallinen elin seuraa, oikeusasiamies katsoi, että tämä yleinen oletama kumottiin tässä tapauksessa. Hän totesi, että merkittävä osa raportista ja suosituksesta heijastaa jo julkista tietoa.

7. Oikeusasiamies totesi myös, että tässä tapauksessa on erittäin tärkeä yleinen etu vaatia julkistamista, kun otetaan huomioon julkisten varojen vakava väärinkäyttö ja johtavan eurooppalaisen yrityksen vääristely niiden tarkoituksesta.

8. Tämän vuoksi oikeusasiamies ehdotti, että EIP:n olisi annettava yleisön tutustua OLAFin kertomukseen ja suositukseen ja oikaistava se asianmukaisesti ainoastaan henkilötietojen osalta [2] .

9. EIP ilmoitti, että se oli periaatteessa valmis antamaan yleisölle mahdollisuuden tutustua OLAFin kertomuksen poistettuun versioon. Se katsoi kuitenkin, että muita asiaan liittyviä yleisiä etuja, kuten OLAFin tutkintatehtävän suojaamista koskevaa yleistä etua, olisi suojeltava poistamalla OLAFin kertomus henkilötietojen lisäksi. Tätä varten EIP kuuli OLAFia kertomuksen laatijana. OLAF vastusti tietojen ilmaisemista vedoten yleiseen olettamaan siitä, ettei tietoja paljasteta, eikä hyväksynyt sitä, että ylivoimainen yleinen etu edellyttää tietojen ilmaisemista.

10. EIP katsoi, että se riippui OLAFin asianmukaisesta yhteistyöstä tunnistaakseen kaikki tiedot, jotka heikentäisivät OLAFin tutkintatehtävää, jos ne paljastettaisiin. Se katsoi, että sen on varmistettava OLAFin tutkimusten luottamuksellisuus myös sen jälkeen, kun se on saatettu päätökseen ja jatkotoimet on toteutettu.

11. EIP viittasi myös ainutlaatuihin asemaansa EU:n elimenä mutta myös pankinä. Se väitti, että kyseisen lainan korkoa tai Volkswagenin likviditeettitilannetta koskevien tietojen

julkistaminen heikentäisi sen asiakkaiden luottamusta ja luottamusta sekä sen omaa asemaa tulevaisuuden lainaneuvotteluissa.

12. EIP totesi, ettei se voinut tehdä tarvittavia toimenpiteitä OLAFin tutkintatehtävien suojaamiseksi, ja hylkäsi oikeusasiamiehen ehdotuksen ratkaisuehdotuksesta [3] EIP julkaisi kuitenkin yhteenvedon [4] .

Oikeusasiamiehen suositus

13. Oikeusasiamies katsoi, että OLAFin kertomuksen ja suosituksen julkistaminen, mukaan lukien tiedot asiaankuuluvista määrärajoista ja edullisesta korosta, on ilmeinen ja ylivoimainen yleinen etu, jota ei ole julkaistu tiivistelmässä. Hän katsoi, että kertomus ja suositus voitaisiin antaa osittain tutustuttavaksi, varsinkin kun EIP:n jatkotoimet oli tällä välin saatettu päätökseen.

14. Oikeusasiamies totesi, että pyydettyssä kertomuksessa esitetyt OLAFin tutkintatoimet vaikuttavat melko tavanomaisilta ja rutiininomaisilta tutkintaelimille.

15. Oikeusasiamies oli edelleen vakuuttunut siitä, että avoimuus voitaisiin tässä tapauksessa saavuttaa vaarantamatta EIP:n roolia tai luottamusta siihen. Oikeusasiamies totesi erityisesti, että kertomuksen sisältämät kaupalliset tiedot olivat melko vanhoja eikä näin ollen enää arkaluonteisia. Hän katsoi myös, että raportin ja suosituksen julkaiseminen (asianmukaisesti poistettu) lisäisi todennäköisesti luottamusta EIP:hen.

16. Oikeusasiamies katsoi, että OLAFin kertomukseen ja suositukseen sisältyvät tiedot, vaikka ne eivät kuulukaan ”ympäristötiedon” määritelmään, liittyivät ympäristöön joutuviin päästöihin ja että kun otetaan huomioon päästöjen aiheuttaman pilaantumisen todistetut terveysriskit, ylivoimainen yleinen etu edellyttää tietojen ilmaisemista. [5]

17. Oikeusasiamies oli myös vakuuttunut siitä, että osittainen oikeus tutustua pyydettyihin asiakirjoihin voitaisiin myöntää heikentämättä asiakirjoissa mainittujen henkilöiden yksityisyyttä.

18. Oikeusasiamies totesi, että EIP:n kieltäytyminen antamasta yleisön tutustuttavaksi OLAFin kertomuksen ja suosituksen asianmukaisesti poistettuja versioita oli hallinnollinen epäkohta. Oikeusasiamies suositti, että EIP:n olisi annettava yleisön tutustuttavaksi pyydettyt asiakirjat siten, että henkilötiedot poistetaan asianmukaisesti, toisin sanoen kaikki tekstit, jotka voivat johtaa henkilöiden tunnistamiseen [6] .

19. Koska EIP:n jatkotoimet oli saatu päätökseen, oikeusasiamies katsoi myös, että kantelijan pyyntöön saada tutustua asiakirjoihin liittyvät sisäiset asiakirjat (kaksi EIP:n 5. lokakuuta 2017 ja 9. lokakuuta 2017 päivättyä muistiota) olisi myös julkistettava osittain.

20. Vastauksessaan EIP väitti, että se oli periaatteessa valmis antamaan kantelijalle osittaisen oikeuden tutustua OLAFin kertomukseen ja suositukseen, mutta se ei itse voinut asianmukaisesti poistaa asiakirjoja.

21. EIP ilmoitti konsultoineensa uudelleen OLAFia. OLAF vastusti edelleen asiakirjojen luovuttamista, myös poistettuina, koska on tarpeen suojella asianomaisten henkilöiden

oikeuksia ja yksityisyyttä sekä varmistaa kansallisten hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen tehokkuus.

22. EIP oli eri mieltä oikeusasiamiehen näkemyksestä, jonka mukaan pyydettyihin asiakirjoihin sisältyviä tietoja voidaan pitää ”ympäristöpäästöihin liittyvinä tietoina”. Se katsoi näin ollen, että tähän väitteeseen perustuva ylivoimainen yleinen etu oli perusteeton.

23. EIP toisti myös, että sen erityinen rooli pankkina on otettava huomioon ja että joidenkin kertomukseen sisältyvien tietojen julkistaminen heikentäisi luottamussuhdetta, joka sillä on asiakkaisiinsa, ja sen kykyä toimia asianmukaisesti markkinoilla. Viime kädessä tämä heikentäisi EIP:n ja EU:n finanssi- ja talouspolitiikkaa [7] .

Oikeusasiamiehen arvio suosituksen antamisen jälkeen

24. Oikeusasiamies ottaa huomioon näkemykset, jotka EIP esitti vastauksessaan suositukseensa ja jotka koskevat tietoja, joita sen mielestä olisi poistettava henkilötietojen lisäksi. Hänen näkemyksensä yleistä etua koskevien asiakirjojen osittaista luovuttamista koskevan asian vahvuudesta, kuten hänen suosituksessaan on yksityiskohtaisesti esitetty, pysyvät kuitenkin muuttumattomina. Hän on siksi pettynyt siihen, että EIP ei ole hyväksynyt hänen suositustaan.

25. Vaikka hän ei yhdy EIP:n näkemyksiin, oikeusasiamies kiittää EIP:tä siitä, että se on julkaissut tämän tutkimuksen aikana yhteenvedon OLAFin kertomuksesta verkkosivustollaan. Oikeusasiamies tunnustaa myös EIP:n hyvän yhteistyön tässä tapauksessa ja sen todellisen aikomuksen pyrkiä ratkaisuun.

26. Koska EIP myönsi, että kyseessä on huomattava yleinen etu tässä tapauksessa, oikeusasiamies pitää valitettavana, että EIP ei katsonut pystyvänsä tekemään tarvittavia muutoksia OLAFin kertomukseen ja suositukseen. Hän panee merkille ja pitää valitettavana, että OLAF vastustaa edelleen, kuten EIP on ilmoittanut, kaikkia ilmoituksia. Näissä olosuhteissa hän kuitenkin katsoo, ettei hän voi viedä asiaa pidemmälle, ja näin ollen päättää tutkimuksensa.

Johtopäätös

Tutkimuksen perusteella oikeusasiamies päättää asian käsittelyn seuraavalla päätelmällä:

Koska Euroopan investointipankki ei ole hyväksynyt oikeusasiamiehen suositusta, se ei ole tunnustanut, että Euroopan investointipankin Volkswagenille myöntämää lainaa koskevan OLAFin kertomuksen julkaiseminen (asianmukaisin muutoksin) on ylivoimainen yleinen etu.

Päätöksestä ilmoitetaan kantelijalle ja EIP:lle.

Emily O'Reilly

Euroopan oikeusasiamies

Strasbourg, 28.11.2019

[1] Euroopan investointipankkiryhmän avoimuuspolitiikka, 6. maaliskuuta 2015, saatavilla osoitteessa https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_group_transparency_policy_en.pdf [Linkki].

[2] Lisätietoja kantelun taustasta, osapuolten väitteistä ja oikeusasiamiehen tutkimuksesta on saatavilla oikeusasiamiehen ratkaisuehdotuksen koko tekstissä osoitteessa <https://www.ombudsman.europa.eu/en/solution/en/111782> [Linkki].

[3] EIP:n vastaus oikeusasiamiehen ratkaisuehdotukseen on kokonaisuudessaan saatavilla osoitteessa

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/112007> [Linkki].

[4] Ks.

<https://www.eib.org/attachments/press/summary-olaf-report-antrieb-rdi-volkswagen-ag.pdf> [Linkki].

[5] EIP:n täytäntöönpanoasetuksen 5 artiklan 7 kohta.

[6] Oikeusasiamiehen suositus on kokonaisuudessaan saatavilla osoitteessa <https://www.ombudsman.europa.eu/en/recommendation/en/111836> [Linkki].

[7] EIP:n vastaus oikeusasiamiehen suositukseen on kokonaisuudessaan saatavilla osoitteessa

<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/115899> [Linkki].